

16-17 november 2011

förebygg.nu

SAMARBETE ÄR MODELLEN

Så kan Göteborgsmodellen
se ut i verkligheten Sidan 3

LUGNARE KRING KROGARNA

Närvaro av polisen. Tidigare
stängningsdags? Sidorna 4-5

Årets vinnare

Årets Förebyggare Sidorna 10-11

Släpp knarket fritt, eller..?

Det är en på många sätt paradoxal utveckling vi ser i dagens narkotikapolitiska debatt, såväl nationellt som internationellt.

Å ena sidan alltmer forskning som visar på långsiktiga skador av cannabisrökning, alltfler utslagna unga människor till följd av narkotikamissbruk, mycket hög narkotikarelaterad dödlighet samt enorma förtjänster för de som ligger bakom produktion och handel med dessa "produkter".

Å andra sidan ser vi en kraftigt ökad aktivitet bland dem, som av olika anledningar, vill se en avkriminalisering eller en legalisering av narkotika med fokus på cannabis. Detta är nu inte ett nytt fenomen utan har kunnat iakttas i närmare 30 års tid.

En av de tidigare, organiserade, legaliseringsorganisationerna, APL (Anti Prohibitionist League) var tämligen öppna med sin strategi:

1. Fokusera på den svagaste länken (i detta fall Italien).
2. Fokusera på cannabis (som bedömdes vara den drog som lättast skulle accepteras).
3. Gå sedan vidare med övriga droger, en efter en.

Nästan alla världens länder har ratificerat FN:s narkotika-konventioner. Dessa konventioner ligger till grund för narkoti-

OVE LUNDGREN
SAMORDNARE FÖR ALKOHOL-
OCH NARKOTIKAFRÅGOR
I GÖTEBORGS STAD

kalagstiftningen i så gott som alla västvärldens länder, inte minst Sveriges. Konventionerna utgör ett tydligt hinder för legalisering av t ex cannabis och har därför blivit en "huvudmotståndare" för legaliseringsrörelsen.

En förändring av FN:s konventioner kan bara beslutas av CND, FN:s Commission on Narcotic Drugs.

CND sammanträder en gång per år och eventuella ändringsförslag läggs fram vid detta tillfälle. Liberaliserings- och/eller legaliseringsförespråkare försöker naturligtvis, via "sina" tjänstemän och politiker påverka CND i denna riktning.

Det är här, på den internationella arenan, som Sverige skulle kunna spela en betydligt större roll. Under 1970- och 1980-talet var Sverige en stark och betydelsefull aktör inom den internationella narkotikadebatten.

Under de senaste årtiondena har denna roll förändrats till att bli mer av observatör eller bevakare. I den utredning, "Sveriges internationella engagemang på narkotikaområdet" (SOU 2011:66), som nyligen publicerades förespråkar utredaren Christina Gynnå Oguz att Sverige återtar positionen som en betydligt mer aktiv aktör vad gäller att påverka den internationella narkotikadebatten. Detta är ett förslag som jag önskar all framgång. ■

NOTERAT

Extra uppmärksamhet på de goda initiativen

■ Fantastiskt kul!

För Lena Nyman och Hanna Bergström (omslagsbilden) och deras kollegor vid Förebyggarcentrum i Västerås innebär priset i kategorin Årets förebyggande kommun ett betydelsefullt erkännande av många års hårt slit.

CAN:s nya satsning för att uppmärksamma särskilt goda initiativ i det förebyggande arbetet mottogs mycket väl av konferensdeltagarna. Priser och diplom i de fyra

kategorierna delades ut i samband med en galakväll som kryddades med extra spänning när brandlarmet gick.

De 370 gästerna tvingades byta galastämningen mot en timme ute i kylan. Men väl inne igen var temperaturen snart tillbaka på topp.

Fantastiskt kul är det också att Förebygg.nu fortsätter att växa i deltagarantal. I år hade 670 personer från hela landet anmält sig

för att vara med på landets största mötesplats för alla som arbetar med främjande och förebyggande verksamhet.

I efterdyningarna av konferensen handlar det nu om att ta tillvara på de nya kunskaper som förvärvats och kontakter som knutits. Och med all den glädje och det engagemang som genomsyrar Förebygg.nu finns det all anledningen att känna tillförsikt inför framtiden. LÄS MER PÅ SIDAN 10

REDAKTION

REDAKTÖR:
Peter Ekvall
peter@pekmedia.se
Tel: 0707-87 77 65

REPORTRAR:
Peter Ekvall
Anna Rikner

FORM:
Ola Carlsson Form AB

REDIGERING:
Attila Hein
ATHE Media

TRYCK:
Majornas
Grafiska AB
2011

KONFERENSEN

SSPF – att samverka kring ungdomar med riskbeteenden

Fokusspår:

Drogförebyggande arbete är brottsförebyggande

.. SAMARBETE ÄR MODELLEN

Larmet går att ett brinnande bildäck kastats mot en polisbil. I området rör sig ett gäng unga pojkar. Polisen sms:ar deras mammor och en stund senare är allt lugnt, mammorna har hämtat hem sina barn. Så kan Göteborgsmodellen SSPF se ut i verkligheten.

Bettan Daniel Anette
Byvald Norlander Malmfors

SSPF står för skola, socialtjänst, polis och fritid, och är en modell för samverkan kring ungdomar med riskbeteende som just nu provas ut i Göteborgsstadsdelen Hjällbo/Hammarkullen.

Nyckeln är just samarbetet mellan exempelvis polis, socialtjänst, lärare, fritidsledare, föräldrar och andra som står barnet nära.

– Det handlar om att reagera snabbt när det händer något. För några månader sedan fick vi exempelvis veta att en grupp på 30 unga åkte omkring fulla i föräldrarnas bilar på nätterna. Redan dagen därpå hade vi ett möte med alla föräldrar och när de kom dit hade vi skapat möjligheter för dem som behövde ytterligare stöd att träffa någon av oss samma vecka, säger projektets koordinatör Bettan Byvald, socialtjänsten Hjällbo/Hammarkullen.

SSPF styrs av en sambandsgrupp med koordinatör och berörda chefer inom polis,

socialtjänst, skola och fritid, vilket gör att beslutsprocessen går fortare.

När ett prioriterat fall kommer in kontaktar cheferna de i personalen som redan har en relation med barnet för information.

Det är också dessa personer – exempelvis lärare, personal på fritidsgården eller polis – som sedan sköter den vardagliga kontakten med den berörda familjen.

Det hela handlar om förebyggande åtgärder, att fånga upp barn och ungdomar under 18 år.

Från polisens sida jobbar man med mentorskap, en specifik polis har alltså ansvar för det enskilda barnet, vilket skapar en närmare relation.

– Det är klart att det betyder lite extra för en elvaåring att det kommer fram en polis på hållplatsen och säger "bra jobbat" när man fått godkänt på provet. Och ser vi någon ute vid tio som vi vet ska vara hemma nio, så kan vi erbjuda skjuts hem.

De här kan låta som ganska små åtgärder, men det är vad det handlar om med de här barnen och varje framsteg betyder jättemycket, säger Daniel Norlander, gruppchef inom polisen Hjällbo/Hammarkullen.

Modellen skapades efter gängskjutningarna på Näsets badplats utanför Göteborg sommaren 2001.

– Vi insåg att vi tillsammans måste göra något mot gängen och i synnerhet för ungdomar i riskzonen. Vi byggde upp en struktur och var beredda att börja använda den lagom till det att Göteborgs stad gjorde om hela sin organisation. 21 stadsdelar blev tio, vilket innebar att viktiga nyckelpersoner plötsligt satt på helt andra platser. Så vi fick börja om, säger Anette Malmfors på Ung och Trygg.

2010 drog de igång på nytt och nu testas modellen under ett år. Så fort arbetet utvärderats ska SSPF dras igång i Göteborgs samtliga stadsdelar, liksom i Mölndals stad. ■

Poliser som patrullerar på krogen sena helgkvällar. Det har blivit en vanlig syn på Avenyns krogar de senaste åren. Syftet är ökad synlighet och en lugnare krogmiljö.

TRYGGHET

Det ska inte vara så att du kan göra vad du vill på krogen. Polisen ska alltid vara så många att vanligt folk kan ha en riktigt kul kväll utan att känna sig rädda, säger Göteborgspolisens insatschef Johan Hansson.

Flera krogar längs Avenyn har fått stänga sedan det uppdragats att dess personal systematiskt misshandlat, rånat och ofredat gäster – händelser som nu drivs i domstol. I samband med gripandena fick polisen mycket kritik för att ha varit passiva och den ökade synligheten inne på själva krogarna är en del i arbetet med att återigen skapa en trygg krogmiljö.

– Vår roll är att öka tryggheten och minska våldet och vi lägger allt fokus på det.

För att skapa en så trygg miljö som möjligt samarbetar polisen numera mycket närmare med ordningsvakterna, både för att ge dem bättre verktyg att hantera sitt arbete och för att polisen själva ska få en bättre överblick över vad som händer på stadens krogar.

KONFERENSEN

Seminarium: Sena öppettider på krogen – samband med hälsa
Seminarium: Polisens arbete för en trygg krogmiljö

Stäng krogen klockan 02.00 sade Fredrik Spak. Det gav reaktioner. De senaste veckorna har debatten fullkomligt exploderat och i centrum står Spaks rapport om sambandet mellan alkohol och våld.

Därför vill han stänga krogen klockan två

Fredrik Spak är leg. läkare och docent i socialmedicin på Sahlgrenska akademien vid Göteborgs universitet, och har på uppdrag av Göteborgs kommun tagit fram en rapport om sambandet mellan alkohol och våldsbrott och hur detta påverkas av krogarnas öppettider.

– Vi har ett stigande antal misshandelsfall och det är väldigt koncentrerat till helgnätterna. Helgnätter mellan midnatt och klockan fyra anmäls sju gånger så

många misshandelsfall mot män.

Av samtliga misshandelsfall mot män som anmäls i Göteborgsområdet uppges cirka sju av tio gärningsmän ha druckit alkohol. Motsvarande siffra för kvinnor är 36 procent. Om själva offret är en man är han i 45 procent av fallen även själv berusad. Motsvarande siffra för kvinnor är 19 procent.

Ett stort antal misshandelsfall sker alltså mellan två alkoholpåverkade män som är ute sent på nätterna.

– Det blir en ökning av våldet om man har öppet längre och en minskning av våldet om man stänger tidigare. Det kan låta som samma sak, men vetenskapligt är det två olika situationer.

Undersökning visar att våldet minskar med 25–30 procent om man stänger man minst tre timmar tidigare och med 10–20 procent om man stänger två timmar tidigare.

Andra åtgärder som hjälper mot våldet är att vidareutbilda personal, bättre

– Efter varje helg sammanställer vi alla brott som anmälts, det vill säga våldsbrott, anmälningar mot ordningsvakt, sexualbrott, narkotikabrott och tillgreppsbrott. På så sätt ser vi om till exempel en krog har drabbats av mycket stölder och kan varna dem, det är ju inte så lätt för krögarna att veta om ingen talar om det för dem, säger poliskommissarie Lennart Ronnebro.

Han påpekar att många krögare har en oerhörd kunskap om krogbranschen och därför kan bidra med mycket. Detsamma gäller ordningsvakterna, som ser mycket som polisen inte har möjlighet till. De kan gälla att lokalisera en efterlyst person eller hjälpa till att hålla ögonen öppna efter narkotika.

För polisens del menar Lennart Ronnebro att det inte ens råder några tvivel om när krogarna ska stänga.

– Polisens uppfattning är glasklar, vi vill att krogarna ska stänga 03.00 och har mer eller mindre drivit det sedan 1996.

Den nya alkohollag som trädde i kraft i år har också lett till delvis nya rutiner. Bland annat har samarbetet med tillståndsenheten ökat.

– Enligt lagen ska polisens remissvar numera väga extra tungt när vi tar beslut om tillstånd för alkoholförsäljning, men vad det egentligen innebär avgörs nu i domstol, säger Annelie Silvander, chef för Tillståndsenheten Göteborgs Stad.

Det ökade samarbetet bidrar också att politikerna får mer information än tidigare, vilket ger en bredare kunskapsbas när de ska fatta beslut om exempelvis öppettider. ■

Fredrik Spak.

övervaka att regler följs och se till att villkoren för servering följs. Detta sker dock redan i Göteborg, vilket gör öppettiderna till den effektivaste åtgärd som återstår för att minska brotten.

– De här brotten drabbar främst män och hur ofta hör vi talas om en nollvision för våld mot män. Det är dags att vi tar det här på allvar. ■

Dagens alkoholpolitik präglas av ett ståltråds- och silvertejpstänkande. Men för att lyckas fullt ut krävs ett tydligt politiskt ledarskap med en klar alkoholpolitisk vilja, menar Kjell-Ove Oscarsson, vice ordförande i IOGT-NTO.

Kjell-Ove Oscarsson.

Efterlyser vilja att förändra

Enligt Kjell-Ove Oscarsson var det sena 70-talets och tidiga 80-talets framgångar med att sänka alkoholkonsumtionen resultatet av en tydlig alkoholpolitisk linje där man på bara åtta år lyckades sänka svenskarnas alkoholkonsumtion med 22 procent.

Men sedan EU-inträdet har skatten på alkohol i princip sänkts, vilket på nytt gett en ökad konsumtion.

– Man vill inte tro att alkoholskatten spelar så stor roll för konsumtionen men det har den för väldigt många, sade Kjell-Ove Oscarsson på ett seminarium kring dagens alkoholpolitik, som snart kom att utvecklas till ett diskussionsforum som rörde frågor som alkoholskatt, gränshandel och gårdsförsäljning.

Enligt honom pekar SOM-institutets undersökningar på att svenskarna har svängt i frågan om höga skatter på alkohol. 2001 ville 57 procent se en skattesänkning

på alkohol. 2010 hade den siffran sjunkit till 20 procent. Under samma period har också andelen som tycker att alkohol ska säljas i butiker sjunkit från 50 procent till 28 procent.

– Det är glädjande. För om man tror på fri konkurrens, lätt tillgänglig alkohol och att konkurrens ger lägre priser, hur kan man då tro att folk skulle dricka mindre om alkoholen blev tillgänglig i 4 500 spece-

ributiker som konkurrerar med varandra? På frågan om gårdsförsäljningens vara eller inte vara välkomnade Kjell-Ove Oscarsson folkhälsominister Maria Larssons uttalande om att det är mycket tveksamt om regeringen kommer att kunna lägga ett förslag om att tillåta försäljning av alkohol på gårdar som själva producerar vin eller öl.

– Därmed får vi hoppas att den här frågan är avförd tills vidare. För som det ser ut går det inte ha både gårdsförsäljning och ett monopol. ■

Vad tar du med hem från konferensen?

KJELL ÅKE HOLDAR
ALKOHOLSAMORDNARE
ARVIKA

– Det första är möten med människor som intresserar sig för saker som berör mig med. Jag har varit på många konferenser genom åren och mycket blir därför repris, men jag tyckte det var ett bra tema med fokus på forskning.

LENA FJÄLLMAN-JOHNSON
HANDLÄGGARE ALKOHOL
OCH TOBAK, SÄFFLE

– Jag måste säga att det har varit en fantastisk konferens. Även om man känner igen en del, så får man så mycket fart och energi, man känner verkligen att man inte är ensam, att vi faktiskt är ganska många.

PIRJO SVEGREUS
DROGFÖREBYGGARE
SKÖVDE

– Integrationen och härliga möten med andra som arbetar med samma frågor. Sedan hade vi förmånen att utses till årets förebyggande insats, så jag tar med mig mycket glädje.

PER-OLOF SVENSSON
ORGANISATIONS-
SEKRETERARE, LÄNNA

– Det var härligt att möta så många engagerade människor, det finns verkligen en framtid för Förebygg.nu. Och att utrymningen vid branden gick så snabbt, lätt och smidigt.

CHRISTEL BERTLING SZYTEK
VERKSAMHETSKONSULENT OCH
DANSINSTRUKTÖR, SBU, STOCKHOLM

– Spännande möten och nya insikter. Jag känner mig också peppad att fortsätta vårt eget projekt, jag har fått en hel del nya kontakter som redan har hört av sig och vill samarbeta.

DEJAN AVRAMOVIC
FRITIDSLEDARE
HÄRRYDA

– Det var första gången jag var med på den här konferensen och det var klart över förväntan. Organisationen fungerade väldigt bra och de föreläsningar jag var med på var mycket nyttiga för mig som fritidsledare.

JACOB ARVIDSSON
FÖRENINGSLEDARE, IOGT:S
JUNIORFÖRBUND, GÖTEBORG

– Framför allt en norsk psykolog som pratade om hur vi som vuxna ofta bara försöker bota barnens symptom när de har till exempel huvudvärk eller ont i magen, istället för att ta hänsyn till de bakomliggande faktorerna och fråga sig vad det kan bero på. På seminariet Ungdomars kreativitet tog man upp vikten av att göra barnen delaktiga i projekt snarare än att de bara är deltagare. Så skulle jag mycket väl kunna tänka mig att arbeta mer själv.

SAKER VI MINNS...

- Som smultron på strån satt forskarna uppradade i Draken efter onsdagslunchen, i alla fall enligt passets moderator. De fyra utpekade verkade inte riktigt hålla med, men satt snällt kvar på rad.
- En naken ung kvinna med ett glas öl i handen måste ha varit årets mest oväntade presentationsbild på konferensens kavalkad av power point-presentationer. Eller kanske inte, med tanke på föreläsningens tema: sexualitet och alkohol.
- Smart Ungdoms peppande självförsvar under avslutningen. High-fivandet ville aldrig ta slut.

DU GLÖMMER VÄL INTE BORT...

- ...att du kan gå in och återuppleva konferensen på nätet? Knappa in dig på Förebygg.nu och gå vidare till Dokumentation. Där hittar du smått och gott från de flesta av konferensens föreläsningar, seminarier och fokusspar.

Ropa hem tavlan

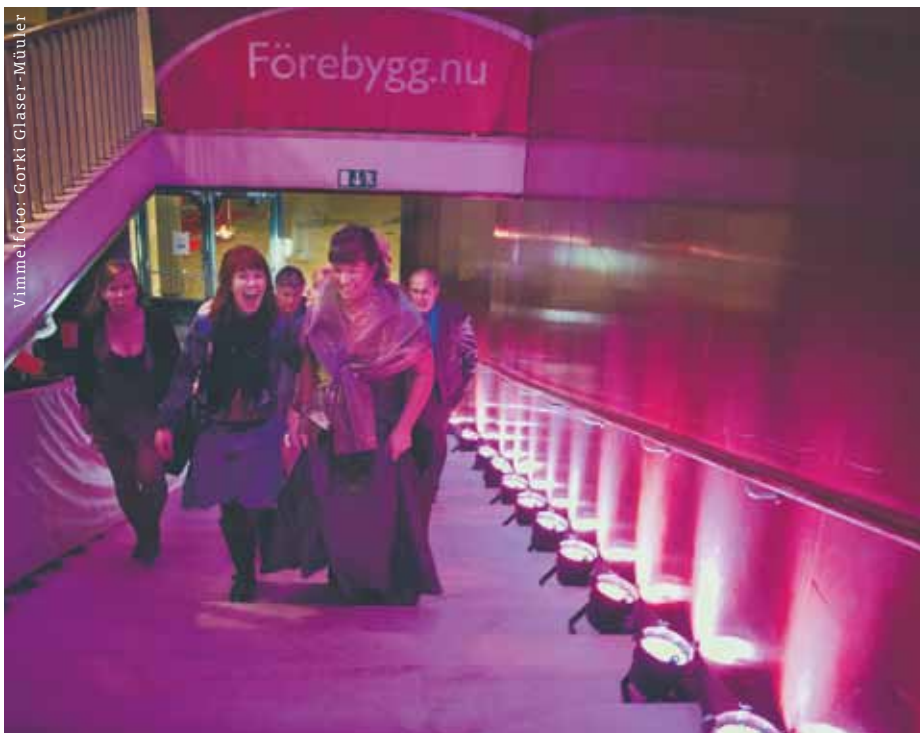
■ Nu har du chansen att ropa hem den tavla som Lina Eriksson i Smart Ungdom målade i montern under konferensen. Tavlan kommer att läggas ut på Tradera och intäkterna ska gå till att stärka Smart Ungdoms kampanj "Fräsch?". Håll ögonen öppna.

Kvinnor och alkohol

■ Varför man dricker, var man dricker och med vilka man dricker kan vara lika viktigt som hur mycket man dricker. Det menar Christina Andersson, med dr i socialmedicin vid Sahlgrenska akademien på Göteborgs universitet, i sin studie av kvinnor och alkohol.

Växande nätverk

■ Det går bra nu för nationella nätverket Krogar mot Knark (KMK). Nätverket som idag har 21 medlemskommuner fick under konferensen in intresseanmälningar från ytterligare 14 kommuner som vill bli medlemmar. Ännu ett tecken på att det är på Förebygg.nu det händer.

Galaentré. Humöret var på topp när deltagarna anlände.

I december tar Håkan Leifman över rodret för CAN. Men under konferensen var det indikatorer och implementering som gällde.

Mingel. Middagen föregicks av mingel och ett glas av den alkoholfria sorten.

Wednesday Night Fever. När gänget från CAN bjöd på show var det nästan så att självaste John Travolta kunde ha fått prestationsångest. Men bara nästan.

En av prisutdelarna var CAN:s Mia Sundelin.

Folkhälsochefen i Västra Götaland, Johan Jonsson, bytte vardagsjobbet mot moderatorskapen under Förebygg.nu.

Kontaktskapande. Mellan föreläsningarna gavs möjlighet att knyta nya kontakter.

Meningsfulla föräldramöten

■ Föräldramöten är ett unikt tillfälle att samla föräldrar både till information och till erfarenhetsutbyte föräldrar emellan vilket ger bra förutsättningar för att verka främjande och förebyggande för barnen. Det visar effekterna av ett program för bra och meningsfulla föräldramöten ur föräldrars perspektiv som drivs i Örebro av Nikolaus Koutakis vid Örebro universitet.

Genom att göra mötena interaktiva och låta föräldrar själva ge varandra råd och hitta lösningar ger man dem också möjlighet att komma fram till gemensamma överenskommelser. Det gäller allt ifrån datortider till hur man kan hjälpa barnen att hantera stress.

Resultaten från utvärderingen visar så här långt att både föräldrar och pedagoger är nöjda med upplägget. Pedagogerna som har använt metoden känner större tillfredsställelse med sin egen insats. De deltagande föräldrarna har upplevt mötena som positiva, framförallt eftersom fokus ligger på att ta till vara på föräldrarnas egna erfarenheter och åsikter, mötena har helt enkelt känts relevanta.

Den slutgiltiga utvärderingen är klar någon gång efter jul och analysen är förhoppningsvis klar innan sommaren.

Ett branddrama störde galakvällen på Draken.

Dramatisk afton

■ Onsdagskvällen galamiddag avbröts av en brand. Samtliga festdeltagare fick evakueras från byggnaden när brandlarmet gick klockan 19.43. Orsaken visade sig vara en brand i några elkablar under golvet i en intilliggande lokal. Branden släcktes snabbt, men de evakuerade fick vänta med att återvända till festborden tills man avlägsnat all rök. Ingen skadades i branden och galamiddagen kunde senare fortsätta som planerat.

Det blev Maria Kero, chef för studenthälsan vid Luleå tekniska universitet (LTU), som kammade hem det individuella priset som Årets förebyggare under Förebygg.nu.

Maria är Årets förebyggare

Pristagaren har under flera år har arbetet i samverkan med studenter och övrig personal på studenthälsan och LTU för att utveckla arbetssätt för att minska de negativa konsekvenserna av alkohol. Maria Keros arbete sker både på ett övergripande organisatoriskt plan och genom föreläsningar och utbildning av goda förebilder i studentlivet, samt individuellt stöd.

Vad betyder priset för dig i ditt arbete?

– Det känns helt underbart att få den här utmärkelsen. Jag har jobbat med det här i så många år så det känns väldigt roligt att få en bekräftelse på det arbetet. Framför allt innebär det en kick framåt igen, så att man orkar ta nya tag och tänka nya tankar.

Hur mottas du av studenterna?

– Jag har lärt mig från början hur otroligt viktigt det är att respektera studen-

Maria Kero.

terna och den ålder de är inne i och att verkligen också lyssna och förstå och vara en lite mer vuxen samarbetspartner. Det svåra är att hitta sätt att prata om det här som attraherar så att man inte går i försvar utan kan ta till sig det man behöver ta till sig. Och det tror jag att jag har lyckats med. Studenterna här ser inte mig som någon moralant som säger att de inte ska dricka, även om jag förstås gör det också när det är nödvändigt. Det viktiga är att få dem att tänka till och inse att det inte är nödvändigt att dricka så mycket.

Varje dag börjar 50 ungdomar i Sverige att röka. Störst är ökningen under det första året på gymnasiet.

Finlands mål en förebild

Trots att förbudet mot rökning på skolor har funnits sedan 1994 är skolor i allmänhet fortfarande dåliga på att upprätthålla förbudet. I en enkät bland skolsköterskor i Göteborg säger hälften av skolsköterskorna på högskolan att rökning förekommer på deras

KONFERENSEN Seminarium:
Rökfria skolgårdar – när når vi dit?
Hur får vi ett tobaksfritt samhälle?

skolgård. På gymnasiet ligger den motsvarande siffran på 95 procent.

FAKTA/ALLA VINNARNA

Foto: Gorki Glaser-Mütler

- **Årets förebyggande kommun:** Västerås stad
- **Årets ideella organisation:** Tjejezonon
- **Årets förebyggande insats:** Matfestivalens ungdomssatsning, Skövde kommun
- **Årets förebyggare:** Maria Kero vid Luleå tekniska universitet (utsedd genom SMS-röstning)
- **Nomineringsperioden** har pågått den mellan 1 sep och 1 okt 2011. En jury bestående av representanter från CAN, IQ, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Stockholms stad och Sveriges kommuner och landsting (SKL) har röstat fram de nominerade bland inkomna bidrag. Prisstatyetterna är skapade av konstnären Nina Svensson, Stockholm. Priset i kategorin Årets förebyggande kommun är ett vandringpris.

Varför ligger just LTU så långt framme i det här arbetet?

– Dels tror jag att det beror på vi var först ute med att inse behovet av att jobba med de här frågorna ganska intensivt. Det har gjort att vi hela tiden har legat lite steget före. Och så handlar det förstås om att vi har ett universitet som har tyckt att det här arbetet har varit viktigt.

Vad ser du för framtida utmaningar?

– Det finns fortfarande massor att göra. Studenterna är redan engagerade men jag skulle gärna öka detta ytterligare ett snäpp och uppmuntra dem att föreläsa för andra studenter. Det är fortfarande något av ett outforskat område där jag tror att man skulle kunna göra mer. Sedan vill vi förstås gärna medverka till engagemanget i de här frågorna sprids till resten av landet. Där kan vi förhoppningsvis fungera som mentorer för andra studenthälsor. ■

”Det svåra är att hitta rimliga mått”

Arbetet med att ta fram indikatorer för regeringens ANDT-strategi innebär många utmaningar.

Bra indikatorer ska inte bara mäta, utan också visa på färdriktningen, säger Håkan Leifman, sektionschef på STAD och tillträdande chef för CAN.

Till sommaren ska den projektgrupp där han sitter som ordförande ha tagit fram ett preliminärt förslag på uppföljningsstruktur för regeringens samlade strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitik.

– Det svåra är att hitta rimliga mått och sätt att bedöma insamlade data och skapa en systematik för hur alla ska jobba så att vi kan skapa en standard. Det hade varit lättare för oss att bara ge definitioner. Det är det som man har gjort inom EU och WHO, säger Håkan Leifman.

Nackdelen med en sådan lösning är att utrymmet för feltolkningar ökar.

– Det är en sak att veta hur man ska mäta riskkonsumtion. Men hur gör vi det då? Och vilka frågor ska vi använda? För beroende på vilka frågor vi ställer får vi olika svar. Därför handlar det om att ge så tydliga instruktioner som möjligt.

– Historiskt har vi haft en situation där många har satt igång en massa saker för att kunna göra uppföljningar av olika

Foto: Peter Ekvall

KONFERENSEN

Hur mäter man effekter av förebyggande arbete?

slag. Men i många fall har man utarbetat sina egna system utan att titta på andra. Det är olyckligt eftersom det gör det svårt, och ibland rent omöjligt, att göra vettiga jämförelser. Och kompetensen ute i landet när det gäller att analysera data är väldigt skiftande och ligger ofta på en ganska låg nivå, säger Håkan Leifman.

Ett tydligt exempel på ett eftersatt område gäller ett av de viktigaste och mest grundläggande instrumenten när det gäller efterlevnaden av åldersgränserna för inköp av alkohol. Med undantag för Systembolagets provköp saknas det en tydlig bild av hur det ser ut.

– Det finns ingen som kan säga till mig om efterlevnaden har förbättrats eller försämrats, om det är lättare eller svårare för ungdomar att köpa ut på alkohol, eller cigaretter. Det är lite konstigt eftersom det är ett av de grundmoment som vi verkligen borde kunna följa år efter år. Vi ser ju att konsumtionen ökar eller minskar över tid och en faktor skulle faktiskt kunna vara att det blir lättare eller svårare för ungdomar att få tag på alkohol. Men det vet vi inte idag. På liknande sätt ser det ut på område efter område.

Enligt honom kommer ett nytt system att ge bättre möjligheter att få en korrekt bild av hur utvecklingen ser ut i Sverige, och på ett annat sätt än i dag kunna koppla olika former av insatser till utfall.

– Framför allt får vi en bättre bild av hur man jobbar, det har vi inte riktigt i dag. ■

rökfria skolgårdar, som kan bidra till att minska andelen rökande ungdomar avsevärt. Fler och fler kommuner inför också rökfri arbetstid.

– Och självklart gäller det för både lärare och elever. Det ger också större möjligheter för personal att säga till elever som de kommer på med att röka under skoltiden, säger Agneta Alderstig.

Moderata riksdagsledamoten Henrik Ripa strävar efter ett totalförbud på tobak.

– Det är ingen tvekan om att tobaken är den största enskilda orsaken till sjukdom, lidande och för tidig död i Sverige.

Foto: Colourbox.com

Han är övertygad om att tobaken på sikt kommer att försvinna helt.

– Det är i slutänden en ekonomisk fråga. Inget samhälle har råd med de samhällskostnader det innebär att ta hand

om alla rökare, säger Henrik Ripa som vill se högre priser och en tuffare beskattning på tobak.

Han är inte heller främmande för att överlåta försäljningen av tobak på Systembolaget för att försäkra tillgängligheten.

I Finland, som är det land där man kommit längst, införde man förra året världens strängaste tobakslag med målet att avskaffa tobaken helt till 2040.

– Där har vi något att sträva emot. 2040 är alldeles för långt bort, men bara det att vi har ett slutdatum gör att vi tvingas att jobba med frågan om hur vi ska ta oss dit. ■

Förebygg.nu

Tack för den här gången
Välkommen tillbaka
13-14 november 2013

Arrangörer: **Förebygg.nu**

VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN
FOLKHÄLSOKOMMITTÉN

Göteborgs Stad
Social resursförvaltning

Polismyndigheten
i Västra Götaland

Drogförebyggarna - Västra Götaland

Statens folkhälsoinstitut

Länsrykerhetsförbundet
VÄSTRA GÖTALAND

GÖTEBORGS UNIVERSITET

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

C.A.N. CENTRALFÖRBUNDET
FÖR ALKOHOL- OCH
NARKOTIKAUPPLYSNING

Samarbetspartners: